

**No** : 2026/32

**Tarih** : 27.04.2026

**Konu** : Enflasyon Düzeltmesinin Devam Eden Etkileri!

Nisan ayında kurumlar vergisi beyanname hazırlıkları devam ederken özellikli konuları sizlere hatırlatmak istedik. Bu yazımızda aramıza yeni katılan değerli meslektaşımız Yaşar Çatalkaya'ya enflasyon muhasebesindeki son durumu sorduk.

Malum enflasyon düzeltmesi ertelendi ama artçuları devam ediyor. Yani bu yıl finansal tabloları enflasyona göre düzeltmeyecek olsak da bazı önemli konularda almamız gereken aksiyonlar atılması gereken adımlar olabilir.

Bu yazıda bu konulara sırasıyla değineceğiz.

Özellikle önceki uygulamadan çıkarılan dersleri de göz önünde tutarak, geçmiş yıllar karları ve dağıtım ilişkisine, reel olmayan finansman maliyetlerinin etkisine, zararına satış yapılan bazı değerlerin vergi hesabına etkisine, yapılmakta olan yatırımlar hesabı ve özel fon uygulaması, yıllara yaygın işler için özellikli durumlar ve yeniden değerlendirme yapılabilmesi konuları önemli.

Türkiye ekonomisinde son yıllarda gözlenen yüksek enflasyon, muhasebe uygulamaları ve vergi mevzuatı bakımından önemli uyarlamaları zorunlu kılmıştı. Bu kapsamda, 2023 hesap dönemi sonu itibarıyla Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298/A maddesi uyarınca enflasyon düzeltmesi yeniden uygulamaya alınmış; mali tabloların enflasyonun aşındırıcı etkilerinden arındırılması amaçlanmıştır.

Ancak, uygulamanın teknik açıdan karmaşık bir yapı arz etmesi, henüz gerçekleşmemiş kazançlar üzerinden vergisel etki doğurabilmesi ve özellikle sermaye yapısı güçlü işletmelerde enflasyon düzeltmesi sonucunda zarar oluşmasının vergi gelirleri üzerindeki etkisi, uygulamanın sürekliliği bakımından yeni bir değerlendirme ihtiyacını ortaya çıkarmış ve bu çerçevede, 7571 sayılı Kanun ile VUK'a eklenen Geçici 37. Madde ile enflasyon düzeltmesi belirli bir dönem için ertelenmiştir. Mevcut düzenleme yaklaşımı dikkate alındığında, kısa ve orta vadede "vergili" enflasyon düzeltmesinin yeniden gündeme gelme olasılığının sınırlı olduğu değerlendirilebilir.

Bununla birlikte, enflasyon düzeltmesinin 2025–2027 hesap dönemleri bakımından ertelenmiş olması, uygulamanın vergisel ve muhasebesel etkilerinin sona erdiği anlamına gelmemektedir. Zira 2023 ve 2024 hesap dönemlerinde yapılan enflasyon düzeltmeleri sonucunda mali tablolara yansıyan düzeltilmiş değerler; izleyen dönemlerde vergi matrahının tespiti, kâr dağıtımı, varlık satışları ve yatırım hesaplarının izlenmesi bakımından etkisini sürdürmektedir. Bu nedenle içinde bulunulan dönem, enflasyon düzeltmesinin tamamen devre dışı kaldığı bir "normalleşme" dönemi değil; düzeltilmiş açılış değerleri ile sonraki dönemlerde tarihî maliyet esaslı kayıtların birlikte yürüdüğü bir geçiş dönemi niteliğindedir.

Bu yazıda; 7571 sayılı Kanun ile VUK'a eklenen Geçici 37'nci madde kapsamında getirilen erteleme rejimi, erteleme mali tablolar üzerindeki devam eden etkileri, enflasyon düzeltmesi uygulanmayan dönemde yeniden değerlendirme müesseselerinin (VUK mükerrer 298/Ç ve Geçici 32) pratikteki konumu ile bu geçiş döneminin ortaya çıkardığı başlıca vergisel riskler, tereddüt alanları ve planlama imkânları; ilgili mevzuat düzenlemeleri ve uygulama sonuçları çerçevesinde değerlendirilecektir.

## 1. 2023 Enflasyon Düzeltmesi Kaynaklı Geçmiş Yıl Kârlarında Dağıtım Riski

2023 hesap dönemi sonunda yapılan enflasyon düzeltmesi, “vergisiz” nitelikte uygulanmıştır. Diğer bir ifadeyle, düzeltme sonucunda oluşan kârlar vergilendirilmemiş; oluşan zararlar ise vergi matrahının tespitinde indirilebilir zarar olarak dikkate alınmamıştır. Buna karşılık, 2024 hesap döneminde enflasyon düzeltmesi “vergili” olarak uygulanmış ve bu kapsamda ortaya çıkan kârlar genel esaslar çerçevesinde vergilendirilmiştir. Bu nedenle 2024 yılı kârlarının dağıtımında, enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan kısım ile ticari faaliyetten doğan kısım arasında vergileme yönünden ayrıca bir ayırım yapılmasını gerektiren özel bir durum bulunmamaktadır.

Asıl dikkat edilmesi gereken alan, 2023 yılı enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan tutarlardır. VUK Genel Tebliği (Sıra No: 555) uyarınca, 2023 enflasyon düzeltmesi sonucu oluşan ve “Geçmiş Yıllar Kârları” hesabında izlenen tutarların herhangi bir surette başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi veya ortaklara dağıtılması halinde, söz konusu tutarlar işlemin yapıldığı dönemde kurumlar vergisine tabi tutulmaktadır. Ayrıca işletmeden çekilen bu değerler, elde edenin hukuki statüsüne göre kâr payı stopajına da konu olabilmekte; dolayısıyla genel kâr dağıtım rejimi içinde ayrıca vergisel sonuç doğurmaktadır.

Bu çerçevede temel risk, bilançoda yer alan “Geçmiş Yıllar Kârları” bakiyesinin kaynağının sağlıklı biçimde ayrıştırılamamasıdır. Uygulamada şirketler, bilançolarında yüksek tutarda geçmiş yıl kârı görmekle birlikte, bu tutarın hangi kısmının reel ticari faaliyetlerden, hangi kısmının ise 2023 yılı enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığını alt hesaplar itibarıyla net biçimde izlememiş olabilirler. Bu ayırım yapılmadan gerçekleştirilecek dağıtım veya çekiş işlemleri ise kurumlar vergisi ve dağıtımına bağlı vergisel yükler birlikte değerlendirildiğinde önemli bir maliyet doğurabilmektedir.

Nitekim 555 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği’nde, 2023 hesap dönemi sonu bilançosuna ilişkin enflasyon düzeltmesinden doğan kâr veya zararın “Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları” hesaplarında gösterileceği açıkça düzenlenmiştir. Aynı düzenleme çerçevesinde, bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl kârının vergiye tabi tutulmayacağı; geçmiş yıl zararının ise vergi matrahı bakımından zarar olarak kabul edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca 2023 yıl sonu düzeltilmiş bilançoda dönem net kârı/zararı yerine, enflasyon düzeltmesi sonucunda hesaplanan geçmiş yıl kârı/zararı özkaynaklar içinde izlenmektedir.

Bu nedenle, 2023 ve 2024 enflasyon düzeltmesi etkilerinin bilançoda alt hesaplar açılmak suretiyle ayrı bir kimlik altında izlenmesi uygulama açısından kritik önemdedir. Özellikle 2023 yılına ilişkin enflasyon düzeltmesi kaynaklı tutarların ticari geçmiş yıl kârlarından ayrıştırılması, ileride dağıtım veya işletmeden çekiş işlemlerinde doğabilecek vergisel risklerin önlenmesi bakımından zorunlu bir kontrol adımdır. Uygulamada, bu ayrıştırmanın yapılmadığı durumlarda muhasebe kayıt düzeni ile vergi güvenliği arasındaki bağ zayıflamakta; hata riski belirgin biçimde artmaktadır.

Bu çerçevede en güvenli yöntem, 2023 enflasyon düzeltmesi kaynaklı geçmiş yıl kârlarının sermayeye ilave edilmesidir. Nitekim 555 Sıra No.lu Tebliğ’de kurumlar vergisi mükelleflerince söz konusu tutarların sermayeye ilavesine imkân tanınmış; bu işlemin kâr dağıtımını sayılmaması nedeniyle ayrıca bir vergileme doğmayacağı kabul edilmiştir. Böylece hem bilançodaki kaynak ayırımı daha sağlıklı hale gelmekte, hem de ileride yanlışlıkla dağıtımına konu edilme riski önemli ölçüde azaltılmaktadır.

Sonuç olarak, 2023 yılı enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan geçmiş yıl kârlarının alt hesaplar itibarıyla ayrıştırılması ve yanlışlıkla dağıtımına konu edilmesinin önlenmesi, hibrit dönemde vergisel

güvenliğin sağlanması bakımından ilk savunma hattını oluşturmaktadır. Bu kapsamda Tebliğ'in açıkça izin verdiği sermayeye ilave yaklaşımı ise, uygulamada en güvenli çözüm olarak öne çıkmaktadır.

## 2. ROFM: Devam Eden Beyanname İndirimi Etkisi

Enflasyon düzeltmesinin devam eden etkilerinden biri de uygulamada çoğu zaman gözden kaçan reel olmayan finansman maliyeti (ROFM) kalemidir. 555 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği'nin 14'üncü maddesi uyarınca, 2023 yıl sonu enflasyon düzeltmesi yapılırken bazı parasal olmayan varlıkların maliyetine eklenmiş bulunan finansman giderleri içindeki reel olmayan finansman maliyeti ayrıştırılmış ve ilgili varlığın maliyet/alış bedelinden düşülmek suretiyle enflasyon düzeltmesine esas tutar belirlenmiştir. Bu yaklaşımın temelinde, finansman giderinin bir kısmının enflasyonun anapara üzerindeki aşındırıcı etkisini telafi eden unsur niteliğinde olması; enflasyon düzeltmesi uygulamasında ise yalnızca finansman giderinin reel kısmının dikkate alınması gerektiği anlayışı yer almaktadır.

Bu yönüyle ROFM uygulaması, maliyetlerine finansman gideri yansıtılmış olabilecek stoklar, maddi duran varlıklar, mali duran varlıklar ve özel tükenmeye tabi varlıklar bakımından özel önem taşımaktadır. Nitekim 555 Sıra No.lu Tebliğ'in 40'ıncı maddesinin üçüncü fıkrasında, 2023 hesap dönemi sonu düzeltmesiyle sınırlı olmak üzere, amortisman süresi sona ermemiş iktisadi kıymetlerin maliyet/alış bedelinden düşülen ROFM'nin henüz amortisman yoluyla itfa edilmemiş kısmının, 2024 ve izleyen hesap dönemlerinde beş yılda eşit taksitlerle dönem kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı düzenlemede, ROFM tutarlarının bilançoda ayrı bir hesapta izlenmemesi nedeniyle bu uygulamanın mukayyet değerler üzerinden takip edileceği ve sonuç etkisinin beyanname indirimi yoluyla dikkate alınacağı da açıkça ortaya konulmuştur. Başka bir ifadeyle, ROFM'ye ilişkin 1/5'lik giderleştirme etkisi çoğu durumda muhasebe kayıtlarından değil, kurumlar vergisi beyanname üzerinde yapılan indirim düzeltmeleriyle sonuç doğurmaktadır. Öte yandan, ilgili iktisadi kıymetin 01.01.2024 tarihinden sonra elden çıkarılması halinde, ROFM'nin itfa edilmemiş kalan kısmının satışın gerçekleştiği yılda tek seferde gider yazılması da mümkündür.

Burada özellikle altı çizilmesi gereken husus, enflasyon düzeltmesinin ertelenmiş olmasının ROFM uygulamasını ortadan kaldırmadığıdır. 2023 yıl sonu düzeltmesinde ROFM ayrıştırması yapmış işletmeler bakımından, bu tutarın kendiliğinden bilanço hesaplarında sonuç doğurması söz konusu değildir; mükellef lehine öngörülen bu hak ancak beyanname indirimi olarak dikkate alınmak suretiyle kullanılabilir. Dolayısıyla 2025, 2026, 2027 ve 2028 yıllarına ilişkin beyannamelerde (kalan süre durumuna göre ilgili dönemlerde) ROFM'nin 1/5'lik kısmının indirim konusu yapılması unutulmamalıdır.

Bu düzenleme mükellef lehine açık bir imkân niteliğindedir. Ancak uygulamada çoğu zaman gözden kaçtığı için, kullanılmayan indirim hakkı fiilen mükellef aleyhine bir sonuca dönüşebilmektedir. Bu riskin azaltılması bakımından en sağlıklı yöntem, kıymet bazında ROFM tutarını, kullanılan taksit sayısını, kalan tutarı ve varsa elden çıkarma tarihini gösteren bir takip tablosunun beyanname kontrol dosyasında düzenli olarak tutulmasıdır. Böylece hem dönemler itibarıyla indirim hakkının takibi kolaylaşacak, hem de olası bir vergi incelemesinde izah edilebilirlik güçlenecektir.

Sonuç olarak, ROFM uygulaması enflasyon düzeltmesinin sona eren değil, izleyen yıllara taşan etkilerinden biridir. Özellikle hibrit dönemde beyanname kontrolleri yapılırken ROFM taksitlerinin

sistematik biçimde izlenmesi, mükellef lehine tanınan hakkın korunması bakımından önemli bir vergi güvenliği unsurudur.

### 3. Amortisman Tabi Olmayan Kıymetlerde Zararına Satış ve KKEG Riski

Enflasyon düzeltmesinin devam eden etkilerinden biri de amortisman tabi olmayan kıymetlerin (arsa ve arazi, stoklar ile hisse senetleri/iştirak hisseleri gibi) elden çıkarılmasında kâr veya zararın hangi maliyet değeri üzerinden hesaplanacağı ve özellikle zararın ne kadarının vergi matrahında dikkate alınabileceği hususudur. VUK'un mükerrer 298/A maddesinin (5) numaralı fıkrasında yer alan "düzeltme sonucu bulunan tutarların, izleyen dönemde enflasyon düzeltmesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın izleyen dönemin başlangıç değerleri olarak dikkate alınacağı" yönündeki düzenleme nedeniyle, 01.01.2024 tarihinden sonra yapılacak satışlarda bu kıymetlerin maliyet bedeli kural olarak en son düzeltilmiş değer üzerinden dikkate alınmaktadır.

Bununla birlikte, 555 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği'nin 53'üncü maddesi, 2023 yıl sonu bilançosunda yer alan ve enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş amortisman tabi olmayan kıymetler bakımından özel bir sınırlama öngörmektedir. Buna göre, söz konusu kıymetlerin 31.12.2023 tarihli düzeltilmiş değerinin altında bir bedelle satılması halinde, "düzeltilmiş değer ile düzeltme öncesi değer arasındaki farka isabet eden zarar" gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde dikkate alınmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, satış zararının belirli bir kısmı kanunen kabul edilmeyen gider (KKEG) etkisi doğurabilmektedir.

Burada özellikle vurgulanmalıdır ki, söz konusu sınırlama amortisman tabi olmayan kıymetler bakımından geçerlidir. Amortisman tabi iktisadi kıymetlerin zararına satışında aynı kapsamda özel bir kısıtlama söz konusu değildir. Dolayısıyla Tebliğ'deki bu düzenleme; arsa-arazi, stok ve iştirak gibi kıymetler bakımından ayrı bir vergisel değerlendirme yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Kuralın pratik sonucu, indirilemeyecek zarar (KKEG) tutarının satış bedelinin konumuna göre değişmesidir:

- Satış bedeli, 2023 yılı düzeltme öncesi değer altında ise: İndirilemeyecek zarar (KKEG), düzeltilmiş değer ile düzeltme öncesi değer arasındaki farkın tamamıdır.
  - Örnek: Düzeltme öncesi değer: 300 TL, düzeltilmiş değer: 420 TL, satış bedeli: 280 TL, KKEG = 420 – 300 = 120 TL
- Satış bedeli, 2023 yılı düzeltme öncesi değer üzerinde, ancak 31.12.2023 tarihli düzeltilmiş değer altında ise: İndirilemeyecek zarar (KKEG), düzeltilmiş değer ile satış bedeli arasındaki farktır.
  - Örnek: Düzeltme öncesi değer: 300 TL, düzeltilmiş değer: 420 TL, satış bedeli: 380 TL, KKEG = 420 – 380 = 40 TL

Bu nedenle, amortisman tabi olmayan kıymetlerin elden çıkarılmasında yalnızca ticari zarar hesabına bakmak yeterli değildir. Vergisel açıdan ayrıca, "düzeltme öncesi değer – 31.12.2023 düzeltilmiş değer – satış bedeli" üçlüsünün birlikte değerlendirilmesi gerekir. Uygulamada bu karşılaştırma yapılmadan alınan satış kararları, beklenmeyen KKEG etkileri nedeniyle işlem sonrası vergi yükünü artırabilmektedir.

Özellikle arsa ve arazi, stoklar ve iştirak hisseleri gibi kıymetlerin satışında işlem öncesinde bir vergi simülasyonu yapılması; olası KKEG tutarının önceden hesaplanması ve satış fiyatı stratejisinin buna göre belirlenmesi isabetli olacaktır. Bu yaklaşım, sadece beyanname döneminde sürprizlerle

karşılaşılmasını önlemekle kalmaz; aynı zamanda satış kararının net ekonomik sonucunun daha gerçekçi biçimde değerlendirilmesini sağlar.

Sonuç olarak, enflasyon düzeltilmesinin ertelenmiş olması 2023 yılında bilançolara yansıyan düzeltilmiş değerlerin etkisini ortadan kaldırmamaktadır. Aksine, amortisman tabi olmayan kıymetlerin satışında zararın vergi matrahına etkisi bu düzeltilmiş değerler dikkate alınarak belirlenmeye devam etmektedir. Bu nedenle hibrit dönemde, söz konusu kıymetlerin satışına ilişkin kararların muhasebe sonucu kadar vergi sonucu yönünden de önceden analiz edilmesi zorunludur.

#### 4. 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar ve Özel Fon Mekanizmasının Devam Eden Etkisi

Enflasyon düzeltilmesinin devam eden etkilerinden biri de, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabına ilişkin enflasyon düzeltilmesi farklarının izlendiği özel fon yapısının (uygulamada çoğunlukla 549 hesap) nasıl yönetileceği meselesidir. Bilindiği üzere, enflasyon düzeltilmesinin ilk uygulamasında 258 hesap da diğer parasal olmayan aktif kalemler gibi düzeltmeye tabi tutulmuş; yatırım henüz tamamlanıp gelir üretmeye başlamamış olsa dahi, enflasyon katsayılarıyla oluşan artışlar bilançoya yansımıştır. Bu durum, özellikle yüksek tutarlı yatırım harcamaları bulunan işletmeler bakımından, “yatırım devam ederken enflasyon kazancı üzerinden vergi yükü doğması” yönündeki haklı eleştirileri beraberinde getirmiştir.

Bu eleştiriler üzerine, 30.10.2024 tarihli ve 32707 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7529 sayılı Kanun ile Vergi Usul Kanunu’nda değişikliğe gidilmiş; 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabının enflasyon düzeltilmesinden kaynaklanan farklarının doğrudan dönem kazancına yansıtılması yerine, bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında izlenmesi ve böylece vergisel etkinin ertelenmesi esasına dayanan bir sistem benimsenmiştir. Bu düzenleme uyarınca, özel fon hesabında izlenen tutarların, yatırımın tamamlanarak ilgili iktisadi kıymetin aktifleştirildiği hesap dönemi dâhil olmak üzere toplam beş hesap döneminde eşit taksitler hâlinde dönem kazancının tespitinde dikkate alınması; fon bakiyesinin ise her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılması ve söz konusu tutarlara ayrıca enflasyon düzeltilmesi uygulanmaması öngörülmüştür.

Kanun değişikliklerini izleyen dönemde, uygulamaya ilişkin usul ve esasların bir Tebliğ ile açıklanması beklenmekle birlikte, konuya ilişkin Tebliğ’in uzun süre yayımlanmamış olması uygulamada önemli tereddütlere yol açmıştır. Bu tereddütlerin önemli bir kısmı ise aradan geçen yaklaşık 15 aylık sürenin (30.10.2024–09.02.2026) ardından yayımlanan 09.02.2026 tarihli ve VUK-196/2026-2 sayılı Sirküler ile giderilmiştir.

Anılan Sirküler’de, VUK’un mükerrer 298/A maddesinin (10) numaralı fıkrası kapsamında yapılmakta olan yatırımlar hesabının enflasyon düzeltilmesinden doğan farklarının dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaksızın pasifte özel fon hesabında izleneceği; bu tutarların, yatırımın tamamlanarak ilgili iktisadi kıymetin aktifleştirildiği hesap dönemi ile bu dönemi izleyen dört hesap döneminde olmak üzere toplam beş eşit taksitte kazanca intikal ettirileceği; özel fon hesabında izlenen tutarların her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılacağı ve bu hesaplara ayrıca enflasyon düzeltilmesi uygulanmayacağı açık biçimde ortaya konulmuştur. Ayrıca Sirküler, uygulamada tereddüt yaratan yeniden değerlendirme oranı konusunda da açıklık sağlamış; özel fon hesabında izlenen tutarların her yıl ilgili yıl için açıklanan yeniden değerlendirme oranı esas alınarak artırılacağını, bu kapsamda 2025 yılı sonu itibarıyla yapılacak artırımlarda 2025 yılı için belirlenen %25,49 oranının dikkate alınacağını belirtmiştir. Bu yönüyle Sirküler, Kanun metninde yer alan “bir önceki yıla ilişkin” ibaresinin uygulamada doğurduğu yorum farklılıklarını önemli ölçüde gidermiştir. Bu tespit, özellikle 2025 yıl

sonu kapanış kayıtları ile kurumlar vergisi beyannamesi çalışma kâğıtlarının hazırlanmasında uygulama birliği açısından önem taşımaktadır.

Sirküler’de açıklığa kavuşturulan bir diğer önemli husus, özel fon hesabında izlenen tutarların yeniden değerlendirme oranında artırılan kısımlarının ilgili iktisadi kıymetin maliyetine intikal ettirilemeyeceğidir. Buna göre, söz konusu tutarlar yalnızca özel fon hesabı kapsamında izlenecek ve Kanun’da öngörülen beş yıllık taksitlendirme çerçevesinde dönem kazancına alınacaktır. Bu yaklaşım, 258 hesabın yatırım maliyeti niteliğini koruması bakımından isabetlidir; zira özel fondaki artışların doğrudan maliyete eklenmesi, yatırım maliyetini ekonomik gerçekliğin ötesinde büyütürük hem muhasebe tekniğini hem de finansal tablo analizini bozabilecek niteliktedir.

Bununla birlikte, Sirküler’in bazı temel uygulama başlıklarını açık bırakmış olması nedeniyle tereddütlerin tamamen ortadan kalktığını söylemek güçtür. Özellikle özel fon hesabında izlenen tutarların yeniden değerlendirme oranı ile artırılmasına ilişkin farkların muhasebe kayıtlarında nasıl izleneceği, bu artışların kayıt düzeninde mi yoksa beyanname üzerinde haricen mi dikkate alınacağı hususlarında açık bir yönlendirme bulunmamaktadır. Sirküler, vergisel çerçeveyi netleştirmiş olmakla birlikte, muhasebe tekniği ile beyanname tekniği arasındaki uygulama köprüsünü ayrıntılı biçimde kurmamıştır.

Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki; aşağıda yer verilen muhasebe ve beyanname tekniğine ilişkin değerlendirmeler, mevcut kanun hükmü ve idari açıklamalar çerçevesinde önerilen uygulama yaklaşımı niteliğindedir. Konuya ilişkin muhasebe kayıt düzenini ayrıntılı ve yeknesak şekilde belirleyen bir Tebliğ düzenlemesi bulunmadığından, uygulamada farklı yöntemlerle de karşılaşılabilmektedir.

Mevcut aşamada, uygulamada makul ve ihtiyatlı görünen yaklaşım; ana fon tutarının nazım hesaplar veya yardımcı hesap kırılımları ile ayrı izlenmesi, özel fon hesabında yer alan tutarın ilgili döneme isabet eden 1/5’lik kısmının defter kayıtlarında dönem kazancına intikal edecek şekilde muhasebeleştirilmesi, yeniden değerlendirme oranından kaynaklanan artış kısmının ise (açık bir muhasebe düzenlemesi bulunmadığından) beyanname üzerinde ayrıca dikkate alınması yönündedir.

Ancak bu yaklaşımın da nihai ve tartışmasız bir standart olduğu söylenemez; zira idarenin muhasebe kaydı–beyanname ilişkisini açık şekilde düzenleyen bir Tebliğ veya ilave açıklama ile uygulamayı yeknesaklaştırması hâlen ihtiyaç niteliğini korumaktadır. Dolayısıyla mükelleflerin, seçtikleri yöntemi iç prosedür, çalışma kâğıdı ve hesap kırılımı ile belgelendirmesi; beyanname–defter uyumunu denetlenebilir hale getirmesi gerekir. Özellikle yeniden değerlendirme oranı ile artırılan fon farklarının defter kayıtlarına mı alınacağı, yoksa yalnızca beyanname üzerinde mi dikkate alınacağı hususu yazılı bir standartla netleştirilmediğinden; tercih edilen yöntemin her dönem aynı şekilde uygulanması ve çalışma kâğıtlarıyla izah edilebilir olması önem taşımaktadır.

Öte yandan, bu düzenlemenin sistematik boyutu bakımından ayrıca şu hususun altı çizilmelidir: Kanun koyucu, yapılmakta olan yatırımlar hesabına ilişkin enflasyon düzeltmesi farklarının doğduğu dönemde vergilenmesini ertelemek suretiyle mükellef lehine bir denge kurmayı amaçlamış olmakla birlikte, bu tutarların sonraki yıllarda yeniden değerlendirme oranı ile artırılarak kazanca alınması, erteleme ekonomik etkisinin ne ölçüde korunabildiği konusunda uygulamada tartışmalara yol açmaktadır. Bu nedenle konu, yalnızca muhasebe tekniği değil, aynı zamanda vergilemede ölçülülük ve mükellef hakları bakımından da dikkatle izlenmesi gereken bir alan olmayı sürdürmektedir.

Sonuç olarak, enflasyon düzeltmesi ertelenmiş olsa dahi 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar – özel fon mekanizması, yatırım yapan işletmeler açısından kapanmış bir başlık değildir. Aksine, Kanun ve

Sirküler ile temel çerçeve çizilmiş olmakla birlikte, uygulama tekniğine ilişkin bazı kritik noktalar hâlen açıklığa kavuşmayı beklemektedir. Bu nedenle, dönem sonu kapanışlarında 258 – özel fon mekanizmasına ilişkin işlemlerin yalnızca vergi sonucu bakımından değil, muhasebe kayıt düzeni, çalışma kâğıdı disiplini ve beyanname–defter uyumu bakımından da ihtiyatlı, belgeli ve sistematik bir yaklaşımla yönetilmesi gerekir.

## 5. 2025–2027 Döneminde Tamamlanan Yıllara Sâri İşlerde 2023 ve 2024 Enflasyon Düzeltmesi Farklarının Etkisi

Enflasyon düzeltmesinin 2025–2027 hesap dönemlerinde ertelenmiş olması, yıllara sâri inşaat ve onarma işlerinde (YSİİ) 2023 ve 2024 yıllarında oluşmuş enflasyon düzeltmesi farklarının etkisini ortadan kaldırmamaktadır. Özellikle 2025, 2026 veya 2027 yılında tamamlanan projelerde, geçmiş yıllarda 170 ve 350 hesaplar ile bunlara bağlı 697, 178 ve 358 hesaplarda izlenen farkların, işin tamamlandığı yılda hem muhasebe kapanış kayıtları hem de beyanname düzeltmeleri bakımından doğru şekilde yönetilmesi gerekmektedir.

Bilindiği üzere, YSİİ işlerinde enflasyon düzeltmesi farkları, genel sistemden farklı olarak 698 Enflasyon Düzeltme Hesabı yerine 697 Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı'nda izlenmekte; bu hesabın bakiyesi de duruma göre 178 veya 358 hesaplara devredilmektedir. İşin tamamlandığı yılda (geçici kabul veya fiili bitim esasına göre), 170 ve 350 hesaplarla birlikte 178 ve 358 hesap bakiyeleri de gelir tablosu hesaplarına aktarılmaktadır. Ancak vergisel açıdan asıl önem taşıyan husus, bu aktarımların tamamının doğrudan vergi matrahına yansıtılmamasıdır.

Burada belirleyici ayırım, enflasyon düzeltmesi farklarının **2023 kaynaklı mı yoksa 2024 kaynaklı mı olduğunun** proje bazında ve alt hesaplar itibarıyla izlenmesidir. Zira 2023 hesap dönemi sonuna ilişkin enflasyon düzeltmesi farkları bakımından, YSİİ işleri için özel bir nötrleme yaklaşımı söz konusudur. Buna göre, 2023 yıl sonu düzeltmesinden kaynaklanan maliyet ve hakediş farkları, işin tamamlandığı yılda ticari kâr/zarar hesabına intikal etse dahi, mali kârın tespitinde nötrleştirilmelidir. Uygulamada bu nötrleme, gelir tablosuna yansıyan 2023 kaynaklı gider/maliyet etkilerinin KKEG; gelir etkilerinin ise beyanname indirimi olarak dikkate alınması suretiyle sağlanmaktadır.

Nötrleme işlemi esas itibarıyla muhasebe kaydı düzeyinde değil, kurumlar vergisi beyanamesi üzerinde KKEG ve indirim satırları yoluyla yapılmalıdır. Bu nedenle proje bazında ve yıl bazında alt hesap ayırımı yapılmadan sağlıklı bir beyanname nötrlemesi gerçekleştirmek çoğu durumda mümkün değildir.

Buna karşılık, 2024 yılında yapılmış enflasyon düzeltmesinden doğan farklar bakımından aynı kapsamda bir “tam nötrleme” yaklaşımı söz konusu değildir. Başka bir ifadeyle, 2024 düzeltmesinden kaynaklanan ve ilgili proje hesaplarında izlenen farklar, işin 2025–2027 döneminde tamamlanması halinde kural olarak işin tamamlandığı yılın ticari sonucuna ve buna bağlı olarak vergi matrahına etki etmeye devam eder. Bu nedenle uygulamadaki en kritik nokta, 2023 ve 2024 farklarının aynı hesapta topluca izlenmesi yerine, yıl bazında ayrı alt hesaplarla takip edilmesidir. Aksi hâlde işin bitim yılında hangi tutarın beyanname nötrleştirileceği, hangi tutarın ise mali sonuç içinde bırakılacağı sağlıklı biçimde tespit edilemez.

Bu çerçevede, 2025–2027 döneminde tamamlanan YSİİ projeleri için pratik ve güvenli yaklaşım;

- proje bazında 170, 350, 697, 178 ve 358 hesaplarının alt kırılımlarını oluşturmak;
- bu kırılımlarda 2023 ve 2024 enflasyon düzeltmesi farklarını ayrı izlemek;

- işin bitim yılında yapılan kapanış kayıtları sonrasında beyannamede yalnızca 2023 kaynaklı farklar için nötrleme düzeltmesi yapmak; ve
- 2024 kaynaklı farkları ise genel kurallar çerçevesinde mali sonuca bırakmaktır.

Aynı yaklaşım, yıllara sâri işle ilgili verilen/alınan avans, teminat ve benzeri kalemlerden doğan enflasyon düzeltmesi farkları bakımından da geçerlidir.

Sonuç olarak, enflasyon düzeltmesi ertelenmiş olsa da 2025–2027 döneminde tamamlanan yıllara sâri işlerde 2023 ve 2024 düzeltme farklarının etkisi devam etmektedir. Bu nedenle işin tamamlandığı yılda yapılacak vergisel işlemlerde “hangi fark hangi yıla aittir?” sorusuna açık cevap verebilen bir hesap ve beyanname takip düzeninin kurulması hem matrahın doğru tespiti hem de olası vergi risklerinin önlenmesi açısından zorunludur.

## 6. Yeniden Değerlemede İki Yol: Mükerrer 298/Ç – Geçici 32 Ayrımı

Enflasyon düzeltmesinin 2025–2027 hesap dönemleri bakımından ertelenmiş olması, işletme bilançolarında yer alan aktif kıymetlerin ekonomik gerçekliğe uygunluğunu koruma ihtiyacını ortadan kaldırmamıştır. Aksine, düzeltilmiş değerler ile tarihî maliyet esaslı yeni kayıtların birlikte izlendiği mevcut hibrit dönemde, bilanço kalitesinin korunması ve vergi planlamasının sağlıklı yapılabilmesi bakımından yeniden değerlendirme müesseseleri daha görünür hâle gelmiştir. Bu çerçevede, Vergi Usul Kanunu sistematigi içinde yeniden değerlendirme bakımından iki ayrı hukuki kanal öne çıkmaktadır: VUK mükerrer 298/Ç ve Geçici 32’nci madde.

İlk bakışta her iki düzenleme de “yeniden değerlendirme” başlığı altında benzer bir amaca hizmet ediyor gibi görünse de uygulama kapsamı ve vergisel sonuçları itibarıyla önemli farklılıklar içermektedir. Bu nedenle konuya tek tip bir yeniden değerlendirme işlemi olarak değil; varlık kompozisyonu, satış planı, özkaynak yapısı ve vergi hedefleri çerçevesinde yaklaşılması gerekmektedir.

### 6.1. Yararlanabilecek Mükellefler

Her iki düzenleme de esas itibarıyla bilanço esasına göre defter tutan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine yöneliktir. Bununla birlikte Geçici 32’nci madde, sistematik olarak bir geçiş imkânı niteliği taşımakta; özellikle daha önce yeniden değerlendirme uygulamalarından yararlanmamış mükellefler bakımından ayrıca değerlendirilmesi gereken bir seçenek oluşturmaktadır. Mükerrer 298/Ç ise genel ve süreklilik arz eden bir yeniden değerlendirme mekanizması niteliğindedir.

### 6.2. Uygulama Kapsamındaki Varlıklar

Uygulama kapsamı bakımından en belirgin fark, taşınmazlar ve amortismanına tabi olmayan kıymetler yönünden ortaya çıkmaktadır. Mükerrer 298/Ç kapsamında yalnızca amortismanına tabi iktisadi kıymetler yeniden değerlemeye konu edilebilmekte; bu nedenle boş arsa ve araziler bu kapsama girmemektedir. Buna karşılık Geçici 32’nci madde, amortismanına tabi kıymetlerin yanı sıra boş arsa ve arazileri de kapsayabilmektedir.

Bu farklılık, özellikle aktifte yüksek değerli arsa ve arazi bulunduran işletmeler bakımından Geçici 32’yi teknik olarak daha güçlü bir alternatif haline getirebilmektedir. Öte yandan, uygulama kapsamı belirlenirken ilgili düzenlemelerde yer alan istisna ve sınırlamaların (örneğin bazı özel işlem türlerine konu varlıklar bakımından getirilen kapsam dışlıklar) ayrıca kontrol edilmesi gerekir.

### 6.3. Vergi Yükümlülüğü ve Ödeme Yapısı

Mükerrer 298/Ç kapsamında yapılan yeniden değerlendirme işlemi, kural olarak doğrudan bir vergi ödemesi doğurmayan (vergisiz) bir mekanizma olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık Geçici 32'nci madde kapsamında yapılan değerlendirme sonucunda oluşan net değer artışı üzerinden %2 oranında bir vergi hesaplanmaktadır. Bu vergi, beyan üzerine üç eşit taksitte ödenebilen bir yükümlülük niteliğindedir.

Dolayısıyla iki düzenleme arasındaki tercih yalnızca “değerleme imkânı” açısından değil, değerlendirilmesidir.

### 6.4. Kredi Faizleri ve Kur Farklarının Değerlemeye Etkisi

Maliyet unsurlarının yeniden değerlemeye esas tutara dahil edilmesi bakımından da iki düzenleme arasında önemli bir teknik ayırım bulunmaktadır. Mükerrer 298/Ç uygulamasında, maliyete eklenmiş kredi faizleri ve kur farklarının ayrıştırılarak yeniden değerlemeye tabi tutulmaması gerekmektedir. Geçici 32 uygulamasında ise bu unsurların ayrıştırılmasına ilişkin yaklaşım daha farklı sonuçlar doğurabilmekte; bu nedenle özellikle finansman yükü yüksek yatırımlarda hangi düzenlemenin daha avantajlı olduğu somut hesaplama ile test edilmelidir.

Bu başlık, teorik bir ayrıntıdan ibaret değildir. Finansman ağırlıklı yatırımlarda, faiz ve kur farklarının değerlendirme matrahına etkisi; sonraki dönem amortisman giderleri, satış kârı/zararı ve özkaynak yapısı üzerinde doğrudan sonuç doğurabilmektedir.

### 6.5. Varlığın Elden Çıkarılması Halinde Fon Hesabının Durumu

Yeniden değerlendirme sonrasında pasifte oluşan fon hesabının, varlığın elden çıkarılması halinde nasıl işlem göreceği, vergi planlaması bakımından en kritik ayırım noktalarından biridir. Mükerrer 298/Ç'de, satış anında pasifte izlenen değer artış fonunun vergisel sonucu (özellikle sermayeye ilave edilmeyen kısım bakımından) ayrıca değerlendirilmekte; fonun kazançla ilişkisi satış yılında önem kazanmaktadır. Geçici 32'de ise fon hesabının vergisel akıbeti farklı kurallara bağlıdır ve satış sonrası dönemde fonun işletme bünyesindeki konumu, tercih edilen yöntemin toplam vergi yükünü önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

Bu nedenle yeniden değerlendirme kararı verilirken yalnızca bugünkü bilanço görünümü değil, ilgili kıymetin orta vadede satışa konu edilip edilmeyeceği de dikkate alınmalıdır.

### 6.6. Yeniden Değerlemenin Avantajları

Yeniden değerlendirme, doğru kurgulandığında işletmelere hem finansal tablo kalitesi hem de vergi planlaması bakımından önemli katkılar sağlayabilir. Başlıca avantajlar şu şekilde özetlenebilir:

- **Amortisman Tabanının Güncellenmesi:** Güncellenmiş değerler üzerinden ayrılacak amortismanlar sayesinde vergi matrahı yasal çerçevede daha gerçekçi bir zemine oturtulabilir.
- **Özkaynakların Güçlendirilmesi:** Yeniden değerlendirme artışlarının özkaynaklar içinde izlenmesi, şirketin bilanço büyüklüğünü ve finansal görünümünü güçlendirebilir.
- **Vergisel Koruma Etkisi:** Güçlü özkaynak yapısı, finansman gider kısıtlaması ve örtülü sermaye gibi alanlarda dolaylı etki yaratabilir.

- **Satış Kârının Daha Gerçekçi Hesaplanması:** Varlık satışlarında tarihî maliyet kaynaklı fiktif kârların azaltılması bakımından yeniden değerlendirme önemli bir planlama aracıdır.

## 6.7. Tercih Nasıl Yapılmalı?

Sonuç olarak tercih, işletmenin varlık yapısı ve hedeflediği bilanço/vergi stratejisine göre şekillenmelidir. Yalnızca amortismanına tabi iktisadi kıymetleri vergisiz şekilde güncellemek isteyen işletmeler bakımından mükerrer 298/Ç çoğu durumda doğal ilk seçenek olarak öne çıkacaktır. Buna karşılık aktifte değerli boş arsa ve araziler bulunması, finansman unsurlarının değerlendirme sonucuna etkisinin önemli olması veya ileride planlanan bir satışta maliyet tabanını daha güçlü hale getirme ihtiyacı gibi durumlarda Geçici 32 seçeneği ayrıca analiz edilmelidir.

Tercih yapılırken yalnızca “vergi var / vergi yok” karşılaştırması yeterli değildir. Varlık türü, planlanan satış süresi, fon hesabının ilerideki vergisel etkisi, amortisman avantajı, finansman gideri yapısı ve şirketin özkaynak hedefi birlikte değerlendirilmelidir. Bu nedenle en sağlıklı yaklaşım, karar öncesinde her iki yöntem için ayrı ayrı simülasyon çalışması yapılması ve sonucun bilanço-vergi etkisi birlikte okunarak karar verilmesidir.

## Genel Sonuç ve Değerlendirme

Enflasyon düzeltmesinin 2025–2027 hesap dönemleri için ertelenmiş olması, uygulamanın etkilerini sona erdirmemiş; aksine 2023 ve 2024 yıllarında oluşan düzeltme sonuçlarının izleyen dönemlere taşındığı, hesap bazlı takip ve beyanname tekniğinin birlikte önem kazandığı bir hibrit dönem yaratmıştır. Bu dönemde temel mesele, enflasyon düzeltmesinin yeniden yapılarak yapılmamasından çok, daha önce yapılmış düzeltmelerin vergi matrahına ve mali tablolara etkisinin nasıl yönetileceğidir. Bu çerçevede;

- 2023 enflasyon düzeltmesi kaynaklı geçmiş yıl kârlarının dağıtımında kaynak ayrıştırmasının yapılması,
- ROFM indirim hakkının kıymet bazında takibinin sağlanması,
- amortismanına tabi olmayan kıymet satışlarında KKEG riskinin önceden hesaplanması,
- 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabına ilişkin özel fon mekanizmasının muhasebe-beyanname uyumu içinde yürütülmesi,
- yıllara sâri işlerde 2023 ve 2024 farklarının proje/yıl bazında ayrıştırılması ve
- yeniden değerlendirme tercihlerinin (mükerrer 298/Ç – Geçici 32) somut simülasyonlarla değerlendirilmesi uygulamanın en kritik kontrol alanlarını oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, hibrit dönemde vergi güvenliği; yalnızca mevzuat bilgisiyle değil, hesap kırılımı disiplini, çalışma kâğıdı kalitesi ve beyanname kontrollerinin sistematik yürütülmesiyle sağlanabilecektir. Bu nedenle mükellefler ve uygulayıcılar açısından en doğru yaklaşım, enflasyon düzeltmesinin “ertelenmiş” olmasını bir rahatlama değil, geçmiş etkilerin dikkatle yönetilmesi gereken bir geçiş rejimi olarak değerlendirmektir.

Sevgi & Saygılarımızla,

**Taxia | Taxademy | Taxai**